

Konanie s nízkou hodnotou sporu

Mgr. Jana Vnuková
Odbor medzinárodného práva
súkromného a procesného
Ministerstvo spravodlivosti SR

január 2014
Omšenie

1

Na úvod

- Justičná spolupráca v civilných veciach (čl. 81, Hlava V. Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti ZFEÚ), býv. článok 65 ZEÚ
- Cieľ príspevku: poskytnúť základné informácie o uplatňovaní nariadenia, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu

2

Nariadenie, ktorým sa ustanovuje konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu

- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu
- Úradný vestník EÚ L 199/1 z 31. 7. 2007
- Dátum nadobudnutia účinnosti: 1. august 2007, nariadenie sa uplatňuje od 1. januára 2009 s výnimkou článku 25 (poskytnutie informácií zo strany členských štátov), ktoré sa začal uplatňovať od 1. januára 2008
- Všeobecná záväznosť a priama uplatniteľnosť v členských štátoch EÚ
- Cieľ nariadenia: vytvoriť európske konanie s nízkou hodnotou sporu a tým zjednodušiť a zrýchliť konania s nízkou hodnotou sporu v cezhraničných sporoch a znížiť náklady
- Nariadenie je alternatívou vnútroštátnych konaní
- Bez povinného zastúpenia advokátom

3

Podmienky uplatnenia nariadenia

- Nariadenie sa uplatní
- v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu
- hodnota pohľadávky, v čase doručenia tlačiva prísl. súdu je nižšia ako 2000,-eur bez prísluší.
- vo všetkých členských štátoch okrem Dánska
- Nariadenia sa nevzťahuje na:
 - a) daňové, colné a správne veci a na zodpovednosť štátu za konanie alebo nečinnosť pri výkone štátnej moci („acta iure imperii“);
 - b) osobný stav a právnu spôsobilosť fyzických osôb,
 - c) majetkové práva vyplývajúce z manželského zväzku, dedenia zo zvetu alebo zo zákona;
 - d) konkurz, konania týkajúce sa vyrovnania predĺžených obchodných spoločností alebo iných právnických osôb, súdne dohody, vyrovnania a iné obdobné konania;
 - e) sociálne zabezpečenie;
 - f) rozhodcovské konanie;
 - g) pracovné spory;
 - h) nájom nehnuteľnosti
 - i) porušenie práva na súkromie a ochranu osobnosti, vrátane poškodenie dobrého mena.

4

Definícia cezhraničného sporu

- Bydlisko alebo obvyklý pobyt v inom členskom štáte, ako konajúci súd aspoň jednej zo strán v čase doručenia tlačiva
- Definícia bydliska/sídla podľa nariadenia Brusel I
 - a) čl. 59 nar. Brusel I – určenie bydliska podľa vnútroštátneho práva
 - b) čl. 60 nar. Brusel I – v prípade obchodnej spoločnosti, združenia alebo inej právnickej osoby je sídlo:
 - registrované sídlo
 - miesto ústrednej správy spoločnosti
 - hlavná prevádzka spoločnosti

5

Začiatok konania

- Vyplnením vzorového tlačiva A a jeho podanie na príslušný okresný súd osobne, poštou alebo iným komunikačným prostriedkom (fax, e-pošta, ak pripúšťa vnútroštátny poriadok)
SR: §42 OSP: Podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom'
notifikácie ostatných štátov: európsky justičný atlas
http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_sk.htm
portál európskej justície
<https://e-justice.europa.eu>
- Tlačivo obsahuje v časti „údaje o pohľadávke“ opis dôkazov, príp. dôkazy sa pripoja (listinné)-
- C-14/07 Ingenieurbüro Michael Weiss a Partner Gbr. proti Industrie-und Handelskammer Berlin -

6

Priebeh skonania s nízkou hodnotou sporu

- konanie je písomné
- v prípade zamietnutia žiadosti jednej zo strán o nariadenie pojednávania – súd musí písomne zdôvodniť
- Súd odmietne návrh:
 - zjavne neopodstatnený
 - neprípustný
 - navrhovateľ nedoplní/neopraví v lehote

7

Priebeh skonania s nízkou hodnotou sporu

- kópia tlačiva A sa doručí odporcovi spolu s vyplneným tlačivom C (tlačivo na odpoveď) do 14 dní
- doplnenie/oprava návrhu: súd použije tlačivo B a stanoví lehotu na doplnenie/opravu
- odporca odpovie do 30 dní vyplnením časti II tlačiva C – súd odošle navrhovateľovi do 14 dní
- do 30 dní od odoslania odpovede navrhovateľovi súd rozhodne, či má pohľadávka nízku hodnotu, ak odporca tvrdí opak

8

Uplatnenie protipohľadky

- protipohľadky sa doručujú na tlačivo A do 14 dní,
- navrhovateľ má na odpoveď do 30 dní od doručenia
- Ak protipohľadka presahuje prahovú hodnotu, nemožno použiť nariadenie, postupuje sa podľa vnútroštátneho práva

9

Skončenie konania

- rozsudok do 30 dní od doručenia odpovede odporcu/navrhovateľa
- Vyžiadanie ďalších podrobností – do 30dní
- Vykonanie ďalších dôkazov – listiny, videokonferencia
- Predvolanie na pojednávanie – do 30 dní od predvolania – rozsudok do 30 dní

10

Jazyk konania:

- SR: slovenský jazyk
 - ČR: čeština, slovenčina a angličtina
 - Rakúsko: nemčina (jazyky menšín)
 - Nemecko: nemčina (srbský jazyk)
 - Poľsko: poľština
 - Maďarsko: maďarčina
- v prípade odmietnutia prijatia – súd informuje druhú stranu o potrebe predložiť preklad
- C-14/07 Ingenieurbüro Michael Weiss a Partner Gbr. proti Industrie-und Handelskammer Berlin -

11

Doručovanie dokumentov

- poštou s potvrdením o prijatí + dátumom prijatia
- Ak nie je možné poštou, akýmkoľvek spôsobom stanoveným čl. 13 a 14 nariadenia o európskom exekučnom titule (nariadenie č. 805/2004)
 - doručenie s dokladom o prijatí
 - doručenie bez dokladu o prijatí

12

Skončenie konania

- lehota 30 dní na rozhodnutie od doručenia odpovede odporcu, alebo
- Inak v rámci lehoty, ktorú súd stanoví (najviac 30 dní) si vyžiada od strán ďalšie podrobnosti, alebo
- súd vykoná dôkazy v súlade s vnútroštátnym právom, alebo
- súd predvolá strany na pojednávanie do 30 dní od predvolania – vydá rozsudok do 30 dní od ústneho pojednávania

13

Opravný prostriedok

- v súlade s vnútroštátnym právom
- Vždy:
 - ak nebolo doručené tlačivo s potvrdením do vlastných rúk, alebo
 - ak nebolo bez jeho zavinenia doručené v dostatočnom predstihu pre prípravu obhajoby alebo
 - odporcovi vo vznesení námietky zabránila vyššia moc alebo výnimočné okolnosti

14

Výkon rozhodnutia

- bez doložky vykonateľnosti a bez možnosti namietať jeho uznanie
- súd vydá na žiadosť bez poplatkov osvedčenie o rozsudku – tlačivo D
- výkon rozhodnutia sa riadi vnútroštátnym právom štátu výkonu
- návrh na výkon rozhodnutia: kópia rozhodnutia a tlačivo D
- bez povinného zastupovania
- súd zamietne výkon: vec bola predmetom už rozhodnutého sporu
- súd nesmie skúmať vecnú stránku rozhodnutia vydaného v konaní s nízkou hodnotou sporu

15

Výkon rozhodnutia

- uplatňujú sa právne predpisy členského štátu výkonu
- nikdy sa neskúma rozhodnutie vo veci
- ak jedna strana napadla rozsudok, súd môže obmedziť výkon a nariadiť ochranné opatrenie; podmieniť výkon poskytnutím záruky a výnimočne môže výkon prerušiť
- bez povinnosti zložiť záruku
- **Zamietnutie výkonu:** existencia res iudicata v štáte výkonu
 - skorší rozsudok spĺňa podmienky uznateľnosti v štáte výkonu
 - námietka nezlučiteľnosti nebola a nemohla byť vznesená

16

Štúdia Komisie o uplatňovaní nariadenia v 2010

- Malý počet cezhraničných sporov
- Vyhýbanie sa právomoci slovenských súdov – výber cudzieho súdu alebo rozhodcovská doložka
- Neznalosť procesných predpisov, najmä lehôt
- Obavy z vysokých nákladov – disproporcia k hodnote sporu
- Obavy z komplexnosti vnútroštátnych predpisov iného štátu, vysoké náklady na príp. právne zastúpenie
- Nedostatok znalostí o nariadení a jeho predpokladaná komplexnosť

17

Uplatňovanie nariadenia v SR

- rok 2009: minimálne množstvo konaní: menej ako 1% v porovnaní s vnútroštátnymi prípadmi
- 38.726 vnútroštátnych konaní s nízkou hodnotou sporu z 1.105.997 všetkých občianskoprávných konaní (3,5 %)

18

Vnútroštátne konanie v SR

- Rok 2012: 80 887 právoplatne vybavených občianskoprávných vecí (vrátane obchodných) bolo 27 751 tzv. drobných sporov
- viac ako tretina práve v rozmedzí do 1000 €
- priemerná prisúdená suma v roku 2012 bola 4 028 €

19

Uplatňovanie nariadenia v SR (2012)

- v priemere 190 na okresnom súde
- v priemere 15 rozsudkov (do 3 mesiacov)
- asi v 20 prípadoch súd posielala tlačivo B navrhovateľovi
- novela OSP s účinnosťou od 1.1.2012 zrušila povinnosť nariadiť pojednávanie na odvolacom súde, ak prvostupňový súd rozhodol bez pojednávania

20

§ 200ea OSP Drobné spory

- (1) Ak v priebehu konania dosiahne predmet konania sumu 1000 eur, od toho okamihu ide o drobný spor.
- (2) Za drobné spory sa nepovažujú veci, ktoré sa týkajú
- a) osobného stavu alebo spôsobilosti na právne úkony,
 - b) sociálneho zabezpečenia,
 - c) konania o preskúmanie rozhodnutí vydaných v rozhodcovskom konaní,
 - d) vypořádania bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
 - e) konania o dedičstve,
 - f) konania o určenie, zmenu alebo zrušenie vyživovacej povinnosti,
 - g) konkurzného konania a reštrukturalizačného konania,
 - h) sporov z pracovných vzťahov a obdobných pracovnoprávných vzťahov,
 - i) ochrany osobnosti.
- (3) Ak je predmetom konania iba príslušenstvo pohľadávky, ktorého hodnota neprevyšuje sumu podľa odseku 1, konanie sa považuje za drobný spor.

21

§ 115a OSP §150 OSP

Fakultatívne ustanovenie

(2) Pojednávanie nie je potrebné nariaďovať ani v drobných sporoch.

(3) Súhlas účastníkov s rozhodnutím vo veci bez nariadenia pojednávania alebo výslovné vzdanie sa práva na prejednanie veci sa vzťahuje aj na odvolacie konanie. O tejto skutočnosti musia byť účastníci konania poučení.

§150 OSP

(2) Ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť. (pokuty v MHD)

22

Úprava v ČR

- OSŘ: bez možnosti odvolania proti rozhodnutiu okresného súdu v konaní
- nález Ústavního soudu sp. zn. IV.ÚS 498/12, z 11.04.2012
- Není-li odvolání přípustné ve věci samé, není přípustné ani proti vedlejším výrokům obsaženým v rozsudku soudu prvního stupně, tedy např. proti výroku o příslušenství, o lhůtě k plnění, o předběžné vykonatelnosti nebo výroku o náhradě nákladů řízení.

23

II. Ústavní soud nad rámec nosných důvodů zdůrazňuje, že zákonodárcé zřejmě oprávněně označil spory o peněžité plnění do 2 000 Kč jako spory "bagatelní", nicméně zákonem č. 7/2009 Sb., kterým se mění občanský soudní řád, byla tato částka zvýšena na 10 000 Kč. Z pohledu vnitřní konzistence právního řádu jde o částku určenou nahoditě, neboť koupě u trestných činů, k jejichž spáchání jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu vyžaduje vznik škody, je rozhodující částkou 5 000 Kč; z pohledu reálných příjmů obyvatele se současná "bagatelní" částka téměř rovná průměrnému, měsíčně poskytovanému, starobnímu důchodu, anebo polovině průměrného měsíčního čistého výdělku (mzdě) zaměstnance. Protože v souzené věci šlo o peněžité plnění, nepřevyšující hranici 2 000 Kč, neměl senát Ústavního soudu prostor, aby řízení přerušil a plénum Ústavního soudu předložil návrh na zrušení právního předpisu podle čl. 87 odst. 1 písm. a) Ústavy. Uzavírá proto, že se otázkou přezkumu přiměřenosti hranice, která vylučuje přístup k odvolacímu soudu, bude věnovat v příslušných případech.

24

Hodnotiaca správa Komisie z r. 2013

- Redukcia nákladov konania o 40%
- Zrýchlenie konania v priemere z 2 rokov na 5 mesiacov
- Relatívne málo používané (3 v BG a 11047 v ES v r. 2012)
- Podľa prieskumov 2/3 používateľov bolo s fungovaním nariadenia spokojných

25

Návrh novely nariadenia

- rozšírenie pôsobnosti nariadenia na cezhraničné pohľadávky v hodnote z 2000,-eur na 10 000,- eur,
- rozšírenie definície cezhraničných sporov (pôvodne jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom ako členský štát súdu): miesto plnenia zmluvy je v inom členskom štáte; miesto kde došlo ku skutočnosti ktorá zakladá nárok na náhradu škody; výkon rozhodnutia sa má uskutočniť v inom členskom štáte ako štáte konania

26

Návrh novely nariadenia

- zlepšenie využívania elektronickej komunikácie, a to aj na doručovanie určitých dokumentov;
- zavedenie povinnosti pre súdy využívať pre ústne pojednávania a vykonávanie dôkazov videokonferencie, telekonferencie a iné prostriedky diaľkovej komunikácie;
- stanovenie maximálnej výšky súdnych poplatkov spojených s konaním;

27

Návrh novely nariadenia

- stanovenie povinnosti pre členské štáty zaviesť prostriedky pre platenie súdnych poplatkov na diaľku;
- obmedzenie požiadavky preložiť tlačivo D (osvedčenie o rozsudku na účely výkonu) iba na podstatu rozsudku;
- zavedenie povinnosti pre členské štáty poskytovať informácie o súdnych poplatkoch, spôsoboch platenia súdnych poplatkov a možnosti získania pomoci pri vyplňovaní tlačív.

28

jana.vnukova@justice.sk

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

január 2014
Omšenie

29